

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

TISKOVÁ ZPRÁVA

13. 9. 2009

Více najdete na www.nkp.cz a www.klementinum.cz <Pro novináře>

AVENTINUM 1919 - 1949 **Příběh nakladatele Otakara Štorcha - Mariena** **(Galerie Klementinum 18. září – 8. listopadu 2009)**

V Galerii Klementinum bude zahájena výstava **Aventinum 1919 - 1949** s příznačným podtitulem **Příběh nakladatele Otakara Štorcha - Mariena**.

Výstava se koná pod záštitou generálního ředitele **Národní knihovny České republiky Mgr. Pavla Hazuky**, ředitele **Památníku Národního písemnictví Mgr. Zdeňka Freislebena**, za odborné spolupráce **PhDr. Aleše Zacha** a **Ing. Otakara Štorcha, CSc.**

V květnu roku 2009 uplynulo 90 let od založení významného pražského nakladatelství Otakara Štorcha - Mariena **Aventinum**. Nakladatelství svou činností zásadně ovlivnilo českou knižní kulturu 1. republiky a jeho vzestup a pád je dramatickým i ilustrativním detailem moderních českých kulturních dějin.

Výstava, jejímž spolupořadatelem je **Památník národního písemnictví**, je koncipována jako vizuální encyklopedické heslo. Prostřednictvím komentovaných dobových dokumentů, fotografií, plakátů, knih a v přísném výběru i uměleckých děl (zejména knižní grafiky a kreseb) přiblíží široké kulturní aktivity, zejména nakladatelské dílo Otakara Štorcha - Mariena v chronologii jeho života: Mládí v maloměstské měšťanské rodině a studium v Praze, prudký nakladatelský rozmach, opřený zprvu zejména o přátelskou **spolupráci bratří Karla a Josefa Čapků**, cílevědomé budování Aventina jako reprezentativního **literárního a výtvarného střediska Prahy**. Konečně i Štorchovy mezinárodní kontakty a projekty, rozvrat a pád podniku na počátku 30. let pod tíhou hospodářské krize i osobních skandálů nakladatele, jeho boj o záchranu a o návrat do oboru, obnovené tzv. 2. Aventinum po válce, zánik podniku po únoru 1948 a další nakladatelovy osudy.

Nakladatelství Aventinum se výrazně zapsalo do **české meziválečné kultury**. V době svého největšího rozkvětu – v druhé polovině 20. a na samém počátku 30. let – **aktivně zasahovalo do různých uměleckých oborů**. Štorch – Marien tehdy podstatně ovlivňoval nejen **literární svět**, ale také **film, divadlo** a hlavně **výtvarné umění**, ať již jako iniciátor pozoruhodných výkonů na poli typografie, knižní grafiky a ilustrace, nebo v roli osvětleného **zakladatele výstavní síně** s umělecky průbojným programem a vydavatele přední **výtvarné revue Musaion**.

Na výstavě si návštěvníci mohou kromě vzácných knižních publikací prohlédnout mimořádně cenná díla, jakými jsou například: ilustrace **Máchova Máje**, **Erbenovy Kytice** od **J. Zrzavého**. **Vystavena bude i řada ilustrací a grafik; knižní ilustrace Durychových Panenek** od **Josefa Šímy** či **první vydání románů Karla Čapka**, **časopisy Rozpravy Aventina** a bude představen průřez knižní produkcí Aventina a ukázky ilustrační tvorby.

Příběh nakladatele Otakara Štorcha - Mariena

V květnu roku 2009 uplynulo devadesát let od založení nakladatelství Otakara Štorcha - Mariena Aventinum a v březnu 2009 šedesát let od jeho zániku.

Otakar Štorch Marien

Otakar Štorch - Marien (* 16. září 1897 ve Vodňanech, † 12. března 1974 v Praze). Nakladatel, galerista, básník, prozaik, filmový kritik a kulturní publicista.

Dvaadvacetiletý student pražské filozofické fakulty a začínající literát Otakar Štorch - Marien zahájil nakladatelskou činnost roku 1919 zprvu pod ochrannými křídly Růženy Svobodové a F. X. Šaldy vydáním knížek jejich generačních druhů. Směr dalšímu vývoji nakladatelství, jehož název AVENTINUM odkazoval k českému renesančnímu tiskaři Jiřímu Melantrichovi z Aventina a jeho prostřednictvím až k jednomu z římských pahorků, dalo především Štorchovo setkání s bratry Čapky na podzim roku 1919, které znamenalo pro Aventinum víc než získání mladých úspěšných autorů.

Karel Čapek zapojil do služeb nakladatelství i své ediční nápady a mezinárodní kontakty a Josef vtiskl svým výtvarným rukopisem charakteristickou tvář obálkám i grafické úpravě podstatné části aventinské produkce prvního období. S bratry Čapky přišli do nakladatelství i jejich sestra Helena Čapková a přátelé Olga **Scheinpflugová**, **Edmond Konrád** a **František Langer**. Ambiciózním programem, zahrnujícím soudobou původní i překladovou beletrii s projekty sebraných spisů řady moderních autorů (**Jiří Karásek ze Lvovic**, **Antonín Sova**, **Otakar Theer**, **bratři Čapkové**, **J. S. Machar**, **K. J. Šlejhar** aj.), ale také literaturu naučnou, navazovalo Aventinum v nových podmínkách na tradici velkých českých nakladatelských firem 19. století a aspirovalo na vedoucí postavení v českém nakladatelském podnikání.

V překladové produkci Aventina soupeřila anglosaská orientace Čapková (**edice Standard Library**) s francouzskou inspirací Štorchovou (Camille Lemonnier, Paul Morand aj.). Otevření **Aventinské mansardy** – výstavní síně spojené s prodejnou grafiky, bibliofilii i uměleckých publikací a s čítárnou uměleckých časopisů – v novém působišti firmy v Purkyňově ulici završilo roku 1927 strmý vzestup Aventina, které jako by zosobňovalo zdánlivě trvalý a nenarušitelný hospodářský, kulturní a společenský rozmach mladého demokratického státu v srdci Evropy.

Ve stálé **výtvarné spolupráci** vystřídal **Josefa Čapka František Muzika**, který vtiskl osobitý charakter vnější podobě nakladatelství jednotným pojetím všech výtvarných prvků jak při úpravě knih a časopisů, tak v návrzích plakátů, pozvánek, dopisních papírů či prospektů. Nakladatelství zahájilo vydávání mnohasvazkových

děl (Kniha tisíce a jedné noci, Rostlinopis, Zeměpis světa), v jediném dni vydalo patnáctisvazkový komplet spisů Gustava Flauberta. Výtvarným časopisem **Musaion** hodlalo proniknout na mezinárodní scénu.

Nakladatelská péče o českou **divadelní kulturu** byla ve Štorchově případě přímo jedinečná. Především vydával v poměrně hojné míře texty divadelních her, hlavně českých. Ve dvacátých letech vyšla v Aventinu dramata **bratří Čapků, Otokara Fischera, Edmonda Konráda, Františka Langra, F. X. Šaldy** a dalších. Vysokou dokumentační a historickou hodnotu mají čtyři sborníky **Nové české divadlo**. První svazek pokrývá časové rozpětí od převratu 1918 do roku 1926, poslední končí rokem 1932. Všechny čtyři, vždy uvozenou barevnou reprodukcí scénografického návrhu **V. Hofmana**, přinášejí obsáhlé hodnotící stati a retrospektivní úvahy (**Fr. Götz, K. H. Hilar, J. Kodíček, M. Rutte**, aj.), tvůrčí bilance a zkušenost divadelníků (**K. Čapek, V. Hofman, K. Langer, S. Lom** aj.). Cenné jsou také monografické studie věnované vesměs hereckým osobnostem jako **Vojan, Hübnerová, Dostalová, Kvapil**, aj. Vedle Nového českého divadla bylo největším divadelním činem nakladatele Štorcha – Mariena vydání **Světových dějin divadla** od **V. K. Blahníka**.

Finanční obtíže, které zachvátily Aventinum roku 1931 jak vinou propukající hospodářské krize, tak jako důsledek nakladatelových soukromých problémů, pohřbily ctižádostivé sny o kulturní expanzi nakladatelství do evropských metropolí. Bratři Čapkové převedli své spisy do konkurenčního nakladatelství Fr. Borový, na podzim roku 1931 byla uzavřena Aventinská mansarda a nakladatelství po několikaleté agonii, provázené skandály a chaotickým výprodejem knih za částky, představující nepatrné zlomky původní ceny, propadlo konkurzu.

Po letech houževnatého úsilí o návrat do oboru obnovil Štorch - Marien v prosinci roku 1945 své nakladatelství, program **poválečného Aventina** však předčasně ukončila **likvidace soukromého nakladatelského podnikání v březnu 1949**. I ve strnulé atmosféře padesátých let dokázal Štorch - Marien (tentokrát jako knihkupec) vybudovat z malého krámků v Platýzu na Národní třídě oázu knižní kultury a moderního výtvarného umění. Osobnosti i události kulturního a společenského života prvé poloviny 20. stol. zachytil ve vzpomínkách **Paměti nakladatele Aventina** (Sladko je žít, Ohňostroji, Tma a co bylo potom).

Autoři výstavy

Poděkování za umělecký zážitek z výstavy náleží především těm, kteří se postarali o výběr exponátů: **PhDr. Aleš Zach, Ing. Otakar Štorch a Mgr. Zuzana Hochmalová**.

Stejně poděkování patří pracovníkům **Památníku národního písemnictví**, kteří vybírali exponáty. Na instalaci výstavy se výrazně podílela paní Mgr. Zuzana Hochmalová. Texty na panelech zpracovali: **PhDr. Aleš Zach a Mgr. Zuzana Hochmalová**.

PhDr. Aleš Zach

Vystudoval knihovnictví na Filozofické fakultě UK (PhDr. 1969). Pracoval jako knihovník a bibliograf v Divadelním ústavu v Praze a v Ústavu pro českou a světovou literaturu ČSAV. V letech 1991–2006 byl vědeckým pracovníkem Ústavu pro českou

literaturu Akademie věd ČR s odbornou specializací na dějiny českých nakladatelství 19. a 20. století. Spolupracoval na kolektivních dílech Lexikon české literatury (nakladatelská hesla) a Dějiny české literatury 1945-1989 (kapitoly Nakladatelství). Kromě tematických bibliografií a odborných časopiseckých článků uveřejnil ve sbornících a výstavních katalogích obsáhlejší stati k historii nakladatelství Jana Fromka Odeon, Otakara Štorcha-Mariena Aventinum, Aloise Dyka Emporium, k ediční činnosti družiny Moderní revue (edice Knihovna Moderní revue, Symposion, Knihy dobrých autorů, Moderní bibliotéka) a k osudu nakladatele Leopolda Mazáče. S kruhem spolupracovníků uspořádal výstavu a publikaci Topičův dům – nakladatelské příběhy 1883-1949 (1993). Knižně publikoval komentované bibliografie Ediční dílo Kamilly Neumannové (1976) a Zátíší, knihy srdce i ducha (1987), bibliografický slovník Kniha a český exil 1949–1990 (1995), průvodce Stopami pražských nakladatelských domů (1996), kulturněhistorické studie Nakladatelská pouť Jiřího Karáska ze Lvovic (1994), Příběh štočků (2002) a Nakladatelské Kladno (2007). K tisku edičně připravil mj. vzpomínky knihkupce L. K. Žižky Paměti a osudy (1999) a pamětní sborník Kniha a národ 1939-1945 (2004). V letech 1994–2005 spoluvytvářel ediční program pražského nakladatelství Thyrsus.

Ing. Otakar Štorch, CSc.

Syn nakladatele Otakara Štorcha-Mariena. Narodil se 14. 1. 1923 v Praze. Vystudoval gymnázium v Kolíně, kde v roce 1942 maturoval. Ihned byl totálně nasazen, pracoval jako dělník v Kolínské Petrolejce, kde zažil několik leteckých bombardování. V kolínské továrně byl nasazen až do konce války. V roce 1945 začal studovat na ČVUT, na strojní fakultě. Po úspěšném ukončení studia v roce 1949 začal pracovat ve Výzkumném ústavu vzduchotechniky. Založil obor Průmyslové odlučovací zařízení (v obl. hutnictví, elektráren a cementáren). Patří mezi zakladatele tohoto oboru v Čechách, ustanovil pojmosloví a vydal odbornou publikaci „Průmyslová odlučovací zařízení“, která se stala zásadní literaturou nově budovaného vysokoškolského oboru. Další publikační činností byla odborná publikace Aerosoly; Čištění průmyslových plynů a exhalací odlučovači, které vytvořil s kol. autorů. Po roce 1989 název Aventinum propůjčil části nakladatelství Artia.

Závěrem

Výstava Aventinum byla původně koncipována k výročí **Aventinské mansardy** v roce 2007. Tehdy mělo občanské sdružení Pro Photo, zájem vybudovat v prostorách bývalé Aventinské mansardy výstavní prostor. Projekt se nakonec nerealizoval, ale PhDr. Aleš Zach, který začal výstavu připravovat ve spolupráci s Ing. Otakarem Štorchem, přenesli myšlenku a záměr výstavy Aventinum do Galerie Klementinum. Záměrem a hlavním cílem výstavy je představit osud nakladatele O. Š. M. od doby kvasu dvacátých let, přes velkou hospodářskou krizi, která byla pro nakladatele ale i celou českou společnost určitým vystřízlivěním. Ale mapuje i Štorchovy osudy v období druhé republiky. Výstava si klade za cíl **zprostředkovat a přiblížit obrovskou houževnatost nakladatele**, který od ranných studentských let toužil vydávat kvalitní literaturu a aktivně se zapojovat do kulturního života.

Barbora Stýblová
barbora.styblova@nkp.cz

O výstavě

Projekt výstavy **AVENTINUM 1919-1949**
podpořilo Ministerstvo kultury České republiky,

AVENTINUM 1919-1949
Příběh nakladatele O. Š. M.
Národní knihovna ČR - Galerie Klementinum a
Památník národního písemnictví

Galerie Klementinum 18. září – 8. listopadu 2009
Otevřeno úterý – neděle 10:00 – 19:00 hod.

Vstupné: dospělí 60 Kč, senioři, studenti a děti 10-15 let 40 Kč, skupina 10ti a více osob / 1 osoba 40 Kč; děti do 10 let zdarma.

Projekt byl podpořen

partneři NK ČR

mediální partneři NK ČR

